

UGDYMO PLĖTOTĖS CENTRAS

Metodinė medžiaga

*Pagrindinio ugdymo tautinių mažumų gimtųjų kalbų
programai įgyvendinti*

**Rusų kalbos pamokų ciklo
„Zamoskvorečės Kolumbas“
(Aleksandro Ostrovskio gyvenimas ir kūryba)**

10 klasei pavyzdys

Vilniaus „Santaros“ gimnazijos rusų kalbos mokytoja metodininkė Jovana Šikšnian
Parengė:

2010 m.

Pamokos tema: „Zamoskvorečės Kolumbas“ (Aleksandro Ostrovskio gyvenimas ir kūryba)

Ryšys su Bendrosiomis programomis:

1. Klausymas ir kalbėjimas	<p>Kalbėti atsižvelgiant į tikslą, adresatą ir bendravimo situaciją: sąmoningai pasirinkti tinkamą leksiką, įvairias sintaksines konstrukcijas, kalbėti taisyklingai, kontroliuoti kūno kalbą, veido išraišką, laikytis kalbos etiketo.</p> <p>Suprasti sakinį tekstą; nusakyti, kokio įspūdžio, poveikio siekia kalbėtojas; teikti grįžtamąjį ryšį.</p> <p>Įvertinti save kaip klausantįjį, laikytis klausymosi kultūros reikalavimų, taikyti mokytojo pasiūlytas aktyvaus klausymosi strategijas.</p> <p>Dalyvauti pokalbyje: klausytis susitelkus, klausti, pritarti, taktiškai prieštarauti, aiškinti savo požiūrį, argumentuoti savo poziciją, padėkoti už taiklią pastabą ar pastebėtą klaidą, gretinti informaciją, daryti išvadas, plėsti kitų mintis, apibendrinti tai, apie ką buvo kalbama. Taikyti diskusijų ir viešojo pokalbio kultūros taisykles.</p> <p>Įvertinti save kaip klausantįjį ir kalbantįjį, savarankiškai taikyti tinkamiausias kalbėjimo strategijas.</p>
2. Skaitymas, literatūros ir kultūros pažinimas	<p>Atsižvelgiant į mokymosi tikslą, dirbti su skirtingo pobūdžio (taip pat ir žiniasklaidos) tekstais: savarankiškai susirasti kelis šaltinius ir informaciją nurodyta tema. Ją tinkamai atsirinkti, klasifikuoti. Vertinti šaltinius informatyvumo požiūriu.</p> <p>Aiškinant kūrinio ar kalbos raiškos suvokimą, pasitelkti citatų iš teksto.</p> <p>Savarankiškai rasti reikiamą informaciją įvairiuose šaltiniuose: žinyuose, žodynuose, enciklopedijose, internete, įvairiuose kataloguose, bibliotekoje; mokėti ja naudotis: ją sisteminti, vertinti, apibendrinti.</p>
3. Rašymas	<p>Rašyti taikant žinomas rašymo strategijas.</p> <p>Taikyti daugumą rašybos, skyrybos, gramatikos taisyklių; siekti mintis formuluoti aiškiai, tiksliai, glaustai (žr. „Turinio apimtis“).</p> <p>Taikyti įgytas kalbos (gramatikos, leksikos, fonetikos ir stilistikos) žinias ir įgūdžius tobulinant, redaguojant savo ir kitų tekstus, naudojantis kalbos praktikos leidiniais.</p>

Pamoka „Zamoskvorečės Kolumbas“ (Aleksandro Ostrovskio gyvenimas ir kūryba) – pirmoji prieš pjesės „Bekraitė“ nagrinėjimą. Kadangi šiai pjesei nagrinėti medžiagos vadovėlyje nėra, tikslinga

būtų pasinaudoti kitų informacinių šaltinių galimybėmis. Mokiniai iš anksto surado informacijos apie dramaturgo gyvenimą ir kūrybą, per pamoką pasiruošę pristatyti vieną iš penkių siūlomų temų taip, kad per 3–5 min. būtų pateikta svarbiausia surinkta informacija. Mokiniai naudingos informacijos ieškojo internete, bibliotekose, enciklopedijose, kituose šaltiniuose.

Svarbu tai, kad surinktais duomenimis mokiniai turės pasidalyti savo grupėje ir pasirinkti svarbiausią informaciją. Toks darbo būdas padeda ugdyti komunikacinę ir socialinę kompetencijas. Užduotis, iškelta pamokos pradžioje, padeda suprasti, ką būtent jiems reikia padaryti, koku būdu atlikti šį darbą ir kaip jie galės įvertinti, kad ši užduotis yra atlikta.

Kalbėjimo forma – monologas (viešoji kalba). Galima leisti mokiniams patiems išsirinkti mokinį, kuris pristatys grupės darbą, tačiau vis dėlto tikslingiau parinkti panašius įvairių grupių mokinius. Apie tai mokytojas turėtų susitarti su mokiniais pamokos pradžioje, nes mokytojas ne atkartos mokinių pristatymą, o tik jį komentuos, todėl mokiniai turi prisiimti atsakomybę už grupės darbo pristatymo sėkmę. Keičiasi ir mokytojo vaidmuo: jis tampa padėjėju, konsultantu, o mokiniai ne tik įgyja savarankiško darbo įgūdžių, bet ir mokosi vertinti bei įsivertinti.

Prieš pamoką kiekviena grupė gauna užduotis ir kalbėtojų vertinimo kriterijus. Užduotys apibrėžia, kokią būtent informaciją reikia rasti, o būtinybė atliktą užduotį pristatyti klasei įpareigoja tai atlikti tikslingai.

Kad grupės atidžiai klausytų kitų grupių darbo pristatymus, joms skiriamos užduotys. Grupių mokiniai, klausydamiesi bendraklasių pristatymus, užrašo po tris penkias pagrindines kitų grupių tezes. Dėl apibendrinimo ir grįžtamojo ryšio tikslingumo mokytojas privalo ne tik įvertinti kiekvienos grupės darbo pristatymą, bet ir patikrinti visos klasės mokinių užrašus.

Vėliau šios pamokos medžiaga bus panaudota vienoje iš temos baigiamojo testo dalių.

Pamoką sudaro penki etapai:

1. Mokytojo įžanginis žodis
2. Darbas grupėmis
3. Pristatymas
4. Kiekvienos grupės vertinimas
5. Refleksija

Laukiami pamokos rezultatai: mokiniai mokosi kalbėti atsižvelgdami į adresatą, paiso adresato interesų, poreikių, stengiasi jį sudominti.

Ugdoma komunikacinė kompetencija: gerosios viešosios kalbos ypatybės (informatyvi, argumentuota, įtaigi, logiška, tinkama, nuosekli, suprantama adresatui, taisyklinga, vaizdinga), viešosios kalbos etiketas ir kultūra.

Урок «Колумб Замоскворечья» (Жизнь и творчество А. Островского) первый при изучении пьесы «Бесприданница».

До урока каждая группа получила задание и критерии оценки выступления. Позже материал этого урока войдёт в одну из частей заключительного теста по теме.

Задания группам:

1. Коротко охарактеризуйте общественно-политические реалии (основные события в общественной и политической жизни) России 20-90 х годов 19 века. Особое внимание обратите на те, которые сыграли какую-то роль в жизни драматурга.
2. Расскажите о жизни А. Островского. Воспользуйтесь воспоминаниями современников. Каким человеком был драматург? Как сложилась его жизнь? Был ли он счастлив?
3. Выберите несколько (2-3) портретов драматурга. Принесите репродукции в класс. Подготовьте небольшой рассказ о каждом из портретов. Каким изображён А. Островский на портрете? На что обращает внимание зрителя художник? Как отнёсся к портрету сам драматург?
4. Расскажите об основных этапах творчества А. Островского. Сколько было этих этапов? Чем один этап отличался от другого? По какому принципу входят те или иные произведения в один этап творчества (н-р, по жанровому, тематическому...)
5. Какую роль сыграл А. Островский в формировании русского национального театра? Каким был театр до него? Расскажите о сюжете, теме, идее и характере главной героини пьесы «Гроза». Какое место это произведение сыграло в истории развития театра?

Тема. Колумб Замоскворечья

Контекст. На предыдущем уроке учащиеся были разделены на пять групп: историки, биографы, искусствоведы, критики и театроведы. Каждая группа получила задание - найти материал о А. Островском в книгах или в интернете по заданной теме, чтобы подготовить ответ.

Задачи:

1. Используя информацию, подобранную заранее, работая в группах, составить выступление на заданную тему так, чтобы в течение трех-пяти минут изложить подготовленный материал.
2. Слушая выступления одноклассников, составить конспект, в котором должно быть по три-пять тезисов на каждую тему.

Ожидаемый результат. Используя информацию, собранную ранее в информационных источниках, учащиеся готовят речь по заданной теме. Представляют её классу. Класс составляет тезисный конспект. При подготовке к уроку учащиеся самостоятельно отбирают необходимый материал из информационных источников. На уроке учащиеся развивают коммуникативную компетенцию, учатся говорить, ориентируясь на определённого адресата (одноклассников), произносить свои короткие монологи логично, последовательно, аргументированно, грамотно, доступно, заинтересовывая аудиторию.

Формы и методы работы: беседа, работа в группах, самооценивание и оценивание работы в группах по критериям, составление тезисного конспекта.

Оценивание: по объявленным заранее критериям оценивается работа группы

Критерии оценки работы группы

1. Содержание работы – 6 баллов

- Соответствие теме вопроса
- Важность отобранных фактов
- Идея сообщения
- Структура
- Аргументация
- Наличие и уместность цитат

2. Представление – 4 балла

- Доступность, понятность
- Логичность, последовательность
- Умение заинтересовать слушателей

Регламент / оформление

Ход урока

1. Вступительное слово учителя.

Объявляется задача урока. Обсуждаются критерии оценивания выступления группы.

2. Работа по группам.

Учащиеся работают по группам, составляя совместное выступление по своей теме, отбирая и распределяя материал, подобранный заранее. Темы выступлений:

- общественно-политические реалии того времени,
- биография писателя ,
- А. Островский на портретах,
- творческий путь драматурга,
- создание русского национального театра.

На подготовительную работу групп 5-7 минут.

3. Представление групп. (25 минут) Ребята рассказывают, излагая материал по своей теме. Слово предоставляется каждому участнику работы в группе. Учитель следит за регламентом.

4. Оценивание работы групп. Сначала своё выступление пробует оценить каждая группа сама. Учитель, обращаясь за помощью к классу, комментирует выступление каждой группы.

5. Домашнее задание. Прочитать 1 действие драмы «Бесприданница». Каковы время и место действия, что вы узнали о каждом герое из афиши?

6. Рефлексия. Учащиеся отвечают на вопросы учителя:

- что вам запомнилось из рассказанного сегодня,
- трудно или легко было говорить перед аудиторией,
- оправдали ли вы свои собственные ожидания,
- какие трудности вызвало составление конспекта,
- какие преимущества или недостатки у такого вида работы,
- где и когда вам может пригодиться опыт проделанной на этот урок работы?

Kontrolinis darbas (A. Ostrovskio pjesė „Bekraitė“) ir jo ruošimas remiantis Blūmo taksonomija

Vertinimo būdai

Parengė rusų kalbos mokytoja metodininkė Jovana Šikšnian

Kai kurie vertinimo aspektai

Vertinimo tikslai

1. Patikrinti mokomosios medžiagos išmokimo lygį pagal programą.
2. Nubrėžti mokytojo darbo kryptis.
3. Parodyti mokiniui jo darbo kryptis.
4. Formuoti įsivertinimo įgūdžius.
5. Stiprinti mokinių motyvaciją.
6. Formuoti mokinių gebėjimą mokytis visą gyvenimą.
7. Gerinti bendradarbiavimo, darbo komandoje įgūdžius.

Vertinimo metodai ir būdai

1. Kontroliuojantieji mokomosios medžiagos išmokimą: patikrinamasis uždavinių sprendimas, testai, praktinės užduotys, vienas kito ir savęs kontrolė.
2. Nustatantieji mąstymo brandą: temų, tezių, klausimų formulavimas; probleminių situacijų sprendimas; lyginimas ir gretinimas; paieška, būtinos informacijos atranka ir analizė.
3. Tikrinantieji naujų žinių ir įgūdžių formavimą ir apibendrinimą: rašinėlis, pranešimas, pristatymas, referatas, portfolijo.
4. Lemiantieji mokinių gebėjimą savarankiškai planuoti ir vykdyti veiklą: užduotys, reikalaujančios skirtingų ar įvairių sprendimo būdų, darbų pristatymo įvairovė.

Žinių vertinimo kriterijai

Žinių vertinimo kriterijai priklauso nuo patikrinamojo darbo metodo ir būdo ir paskirstomi pagal mokomosios medžiagos lygį.

Mokomosios medžiagos išmokimo lygiai

1. Žinios: pažinimas, įsiminimas, atkartojimas (atpasakojimas), atskyrimas. Mokinys turi mokėti:
 - vartojamus terminus;
 - konkrečius faktus;
 - taisykles ir principus.
2. Supratimas: aiškinimas, esmės pasakymas, mokomosios medžiagos pertvarkymas (keitimas), temos apibendrinimas. Mokinys turi gebėti:
 - suprasti taisyklių, principų, faktų esmę;
 - interpretuoti informaciją;
 - numatyti galimus rezultatus, remdamasis turima informacija.
3. Lyginimas, pritaikymas: mokomosios medžiagos panaudojimas konkrečiose ir naujose situacijose. Mokinys geba:
 - vartoti naujas sąvokas ir pritaikyti naujus principus naujose situacijose;

- pritaikyti teoriją, dėsnius ir taisykles praktiškai;
 - paaiškinti metodų ir taisyklių pritaikymą.
4. Analizė, sintezė: mokomosios medžiagos padalijimas į sudedamąsias dalis taip, kad būtų galima, išlaikant struktūrą ir pasitelkus žinomus elementus, sukurti nauja. Mokinys turi:
- suvokti bendro dalyko sudedamąsias dalis ir šių dalių tarpusavio ryšius;
 - pastebėti nematomus ryšius;
 - pamatyti logikos spragas ir klaidas;
 - rasti skirtumus tarp faktų ir padarinių;
 - vertinti duomenų reikšmę;
 - rašyti kūrybinius darbus;
 - siūlyti veiklos planą;
 - pritaikyti įvairių sričių žinias ir įgūdžius problemoms spręsti.

Kiekvieną mokomosios medžiagos išmokimo lygį atitinka tam tikri balai:

Lygis	Žinios	Supratimas	Pritaikymas	Analizė, sintezė
Balai	Iki 4 balų	Iki 6 balų	Iki 7–8 balų	Iki 10 balų

Patikrinamojo (diagnostinio) darbo sudarymo etapai

1. Nustatyti tikrinimo objektą ir suformuluoti tikslą.
2. Pasirinkti diagnostikos lygius.
3. Parengti arba rasti tinkamų užduočių.
4. Patikslinti vertinimo kriterijus.
5. Pasirinkti darbo tikrinimo būdą.

Vertinimo rezultatas yra pažymys, kuris turi būti:

- grįžtamojo ryšio elementas – informacija mokiniams ir tėvams apie mokymo(-si) pasiekimus ir problemas;
- palaikymas – tai ne bausmė už nežinojimą ir nemokėjimą, o skatinimo būdas už pasiekimus, teigiamus pokyčius, kiekvieno mokinio sėkmę;
- katalizatorius – teigiamas pažymys turi skatinti produktyvią mokinio veiklą, motyvuoti jo sėkmės siekimą.

Vertinimo taisyklės

1. Vertinamas ne žmogus, o jo darbas.
2. Baudžiama ne už klaidas, o už jų kartojimą.
3. Vertiname tai, ką tikriname.
4. Skirtingus pagal svarbą dalykus vertiname skirtingai.
5. Dešimtuku gali būti vertinamas ir darbas, turintis trūkumų.
6. Mokyti mokinį ne tik vertinti, bet ir įsivertinti.
7. Prisiminti, kad pažymys – tai skatinimo būdas.

Diagnostinio testo sudarymo principai

1 lygis (žemas)

Atpažinimas. Įsiminimas. Atskyrimas

- 4 klausimai po pusę balo (pavyzdžiui, kur vyksta A. Ostrovskio pjesės „Bekraitė“ veiksmas).

2 lygis (vidutinis)

Supratimas. Temos ir potemių apibendrinimas

- 2 klausimai po 1 balą (pavyzdžiui, išvardykite ir apibūdinkite pagrindinio veikėjo charakterio bruožus (Sergejaus Paratovo)).

Palyginimas. Teorinių literatūros žinių pritaikymas

- 1 klausimas – 3 balai (pavyzdžiui, išvardykite pjesėje kylančius konfliktus, paaiškinkite, tarp ko ir kodėl jie kyla (po balą už įvardytą konfliktą)).

3 lygis (aukštas)

Analizė. Sintezė

- 2 klausimai po 1,5 balo arba 1 klausimas – 3 balai (pavyzdžiui, pasiūlykite rašinio pagal A. Ostrovskio pjesę „Bekraitė“ temą ir užrašykite kelias tezes, kurios galėtų būti rašinio plano dalys).

Diagnostinis testas

1. Kur vyksta A. Ostrovskio pjesės „Bekraitė“ veiksmas?
2. Kada vyksta veiksmas?
3. Išvardykite pagrindinius veikėjus.
4. Kokie pjesės įvykiai susiję su kūrinio „Kregždutė“?
5. Apibūdinkite pagrindinius S. Paratovo charakterio bruožus ir paaiškinkite, kodėl taip manote?
6. Įvardykite teksto sąrangos elementus: įžangą, kulminaciją, pabaigą.
7. Pasiūlykite baigiamojo rašinio pagal A. Ostrovskio pjesę „Bekraitė“ temą ir užrašykite kelias tezes, kurios galėtų būti rašinio plano dalys.